

Handläggare
Linn Forssbeck
Telefon: 0850803397

Till
Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Utvärdering av lokal miljöhandlingsplan 2017-2019

Förslag till beslut

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd godkänner utvärderingen och lägger den till handlingarna.

Sammanfattning

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd antog, 2017-04-20, en lokal miljöhandlingsplan för 2017-2019. Handlingsplanen hade sin grund i Stockholms stads reviderade miljöprogram 2016-2019. Som en del av arbetet med att ta fram en ny lokal miljöhandlingsplan för perioden 2020-2023, har en utvärdering av den tidigare handlingsplanen genomförts.

Den tidigare miljöhandlingsplanen bygger på sex övergripande miljömål från stadens miljöprogram 2016-2019. I utvärderingen redovisas samtliga delmål och tillhörande aktiviteter som har genomförts och som kvarstår att utföra.

Sammanfattningsvis har förvaltningen genomfört flera beslutade aktiviteter inom de angivna delmålen. Förvaltningen har dock identifierat utvecklingsmöjligheter inom främst tre delområden; upphandling, avfall och livsmedel. Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner utvärderingen. Denna kommer att användas i arbetet med att ta fram en ny lokal miljöhandlingsplan för 2020-2023. Kommande handlingsplan har sin grund i flera centrala styrdokument och fokus kommer ligga på att förtydliga arbetet i tidigare utvecklingsområden samt utveckla samverkan med civilsamhället och berörda förvaltningar inom staden.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning

Fagerstagatan 15
Box 4066
16304 Spånga
Växel 08-50803000
Fax
spanga-tensta@stockholm.se
stockholm.se

Bakgrund

En lokal miljöhandlingsplan för 2017-2019 togs fram av förvaltningen med grund i stadens reviderade miljöprogram 2016-2019. Syftet med handlingsplanen var att redovisa Spånga-Tensta stadsdelsnämnds miljöarbete inom uppdragen i Stockholms stads miljöprogram.

Inom ramen för arbetet med nämndens miljöhandlingsplan 2020-2023 har utvärdering av den tidigare handlingsplanen genomförts. Måluppfyllelse av delmål och aktiviteter redovisas och revideringar föreslås inför arbetet med en ny lokal handlingsplan.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för kansli och kommunikation.

Ärendet föranleder inga behov av jämställdhetsanalys.

Ärendet

Handlingsplanen bygger på tidigare miljöprogrammets sex övergripande miljömål. De miljömål och delmål som Spånga-Tensta stadsdelsnämnds berörs av samt de aktiviteter som nämnden ska ha genomfört under programperioden redovisas nedan. Efter varje miljömål redovisas genomförda och pågående aktiviteter samt vilka som kvarstår för nämnden att arbeta med. Därefter följer en sammanfattande utvärdering av handlingsplanen.

Hållbar energianvändning

Utvinning av energi och energianvändning är en av orsakerna till flera stora miljöproblem. Målet syftar till att minska klimatpåverkan, effektivisera energianvändningen och växla över till ökad användning av förnybar energi. Staden ska planera så att energieffektiva lösningar kommer till stånd för både bebyggelse och transport. Genom egen energiproduktion baserad på solenergi och energieffektiviseringar ska verksamheternas miljö- och klimatpåverkan minska.

Genomförda aktiviteter

- Inköp av elcyklar har genomförts i syfte att minska behovet av bilresor.
- Verkat för att minska användningen av fossila bränslen inom staden genom att kontinuerligt byta ut bensin- och dieseldrivna bilar till elbilar. Totalt består förvaltningens fordonsflotta idag av 20 fordon, varav två fortfarande drivs helt med fossila bränslen. Under planperioden har sju

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning

Fagerstagatan 15
Box 4066
16304 Spånga
Växel 08-50803000
Fax
spanga-tensta@stockholm.se
stockholm.se

miljöklassade fordon införskaffats sedan 2017.

- Påbörjat en vitvaruinventering i syfte att identifiera vilka energibesparande behov som finns inom förvaltningens lokaler.
- Energieffektivisering har uppnåtts genom utbyte till lågenergilampor och LED-belysning i en del av verksamhetens lokaler.

Sammantaget har andelen köpt energi har under planperioden minskat från 2017 års värde på 1,84 GW/h till 2019 års värde på 1,5 GW/h. Under perioden 2018-2019 har nämndens målpuffyllelsekvot (%) varit högre än kommunfullmäktiges årsmål.

Kvarstående aktiviteter

- Fortsatt arbete med att minska energibehovet i nämndens lokalbestånd. Energibehov ska även vara en del av bedömningskriterierna vid inhyrning av nya lokaler.
- Informationsinsatser gällande eco-driving ska genomföras under kommande planperiod, samt utbildningsinsatser som syftar att sänka andelen miljöskadliga drivmedel som tankas i förvaltningens fordonsflotta.

Miljöanpassade transporter

Kraftiga åtgärder fordras för att en övergång till förnybara drivmedel, minskat energibehov och ett transportsnålt samhälle ska uppnås. Stadens mål är ett långsiktigt hållbart transportsystem, baserat på ny teknik, förnyelsebara bränslen, bättre logistik och mer information. Det ska vara lätt att välja kollektiva, trygga och de minst miljöskadliga transportlösningarna.

Genomförda aktiviteter

- Samtliga nya fordon som köpts in eller leasats ska ha en så liten skadlig effekt på miljön som möjligt.
- Stickprovskontroller av 2019 års vinterväghållning har genomförts med gott resultat.
- Inventering av stadsdelsområdets gång- och cykelvägar har genomförts under planperioden för att säkerställa bra underlag för framkomlighet.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning

Fagerstagatan 15
Box 4066
16304 Spånga
Växel 08-50803000
Fax
spanga-tensta@stockholm.se
stockholm.se

Under 2018 har en asfaltsinventering av en del ytor inom stadsdelsområdet genomförts. Inventeringen ligger till grund för kommande reinvesteringar och upprustningar av gång- och cykelbanor för att öka framkomligheten.

- Samverkan med Trafikkontoret har genomförts gällande investeringar och reinvesteringar avseende pendelstråk för cykling. Förvaltningen har även deltagit i projekt som är direkt kopplade till framkomlighet på trafikkontorets pendlingsstråk genom stadsdelsområdet.
- Under planperioden har remissen om en ny central resepolicy besvarats. Remissen kommer att implementeras i den kommande miljöhandlingsplanen för 2020-2023.

Kvarstående aktiviteter

- En del fordon som drivs med fossila bränslen finns kvar inom förvaltningens fordonsflotta. Alternativ för utbyte av dessa behöver utredas under nästa planperiod.

Hållbar mark- och vattenanvändning

Anspråken på markanvändning i kombination med klimatförändringar ställer höga krav på hur staden planeras och strategiskt arbetar med grönytor, vattenförekomster och miljöer för rekreation, biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Delmålet omfattar även arbetet med buller och luftkvaliteten.

Genomförda aktiviteter

- Representanter från förvaltningen deltar i Bällstaågruppen, där ett lokalt åtgärdsprogram (LÅP) är framtaget under programperioden. Arbetet sker i samverkanforum där flera aktörer, med olika rådigheter, över Bällstaån deltar.
- Framtagandet av en ny parkplan har påbörjats.
- Förvaltningens driftentreprenör tillsammans med förvaltningens parkenhet har anslutit sig till driftportalen för att underlätta och effektivisera arbetet med skötselavtalet.
- Löpande dialog och samverkan med stadens övriga fackförvaltningar som berör projekt och utveckling av stadsdelsområdet har genomförts.
- Utredningar kopplat till vattenflöden i befintliga dammanläggningar i stadsdelsområdet har genomförts.

Kvarstående aktiviteter

- Förvaltningen behöver se över rutinerna gällande grönkompensationsåtgärder när stadsutveckling- och infrastrukturprojekt genomförs i stadsdelsområdet. Ett exempel är att grönkompensationsåtgärder alltid ska begäras vid samtliga remissvar om åtgärder sker i park- och naturområden som förvaltningen har rådighet över.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning

Fagerstagatan 15
Box 4066
16304 Spånga
Växel 08-50803000
Fax
spanga-tensta@stockholm.se
stockholm.se

- Det behöver tydliggöras hur avtalen och nyttjandegraden av befintliga kolonilotter i stadsdelsområdet ska hanteras.
- Arbetet med att reducera de olovliga byggnationerna och användandet av olämpliga materialval och ämnen på koloniområdena behöver utvecklas och stärkas.
- En träd- samt ekosystemtjänstplan behöver tas fram för att uppnå måluppfyllelse inom arbetet med hållbar mark- och vattenanvändning.

Resurseffektiva kretslopp

Stockholm växer kraftigt och det innebär ökade krav på en tydlig och långsiktig avfallshantering. Det mest miljövänliga sättet att öka hushållningen med material är att förhindra uppkomsten av avfall.

Genomförda aktiviteter

- I förvaltningshuset har källsortering möjliggjorts i anslutning till tillgängliga köksytor.
- Fortsätta utreda och utveckla arbetet gällande hur matsvinn ska minimeras.
- Minska uppkomsten av avfall inom de områden som förvaltningen själv har rådighet över, så som anläggning i parkytor.
Riskavfall ska hanteras enligt föreskrifter och farligt avfall ska sorteras ut och lämnas så att det blir miljöriktigt omhändertaget.
- Utveckla arbetet med att minska uppkomsten av avfall vid inköp av varor och tjänster.

Kvarstående aktiviteter

- Utveckla kravställning vid upphandling och beställning av andra förvaltningar och bolag i frågan om spillmaterial från byggproduktion.
- Genomföra åtgärder inom grovsoporhantering, att förbrukningen av engångsprodukter ska minska och flergångsprodukter (till exempel glas) och förnyelsebara material öka.
- De verksamheter som inte har förutsättningar för att samla in matavfall i kärl ska tillsammans med fastighetsägare utreda möjligheten att installera matkvarn.
- Verksamheter som inte sorterar ut matavfall ska kontakta Stockholm Vatten och Avfall för att påbörja utredning om förutsättningar för utsortering.
- Verka för att vattenförbrukningen ska minska inom förvaltningens verksamheter.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning

Fagerstagatan 15
Box 4066
16304 Spånga
Växel 08-50803000
Fax
spanga-tensta@stockholm.se
stockholm.se

- Utredda hantering av farligt avfall under kommande planperiod.
- Riskavfall ska hanteras enligt föreskrifter och farligt avfall ska sorteras ut och lämnas så att det blir miljöriktigt omhändertaget.
- Verka för att en återvinningsstation för farligt avfall etableras i stadsdelsområdet.

Giffritt Stockholm

Staden ska minska kemikalieriskerna i de egna verksamheterna och genom kunskapspridning verka för att företag och allmänhet gör detsamma. I detta arbete finns Kemikaliecentrum som en resurs som hjälper stadens invånare och verksamheter att tillsammans nå visionen om ett giffritt Stockholm.

Genomförda aktiviteter

- Stickprovskontroller har genomförts hos upphandlad driftentreprenad av parkmark gällande uppföljning av ställda miljökrav.
- Verksamheten för förskola har anslutit sig till kemikalieregistret Chemsoft.
- Inventera och dokumentera märkningspliktiga kemiska produkter i kemikalieförteckning.
- Samtliga verksamheter som har utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen ska arbeta aktivt för att ersätta dessa.
- Årligen ska verksamheterna rapportera uppgifter om utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen till Kemikaliecentrum.
- Samtliga verksamheter som anlitar entreprenörer som använder kemiska produkter ska ställa miljökrav om redovisning av utfasningsämnen och riskminskningsämnen i upphandlingen.
- Påbörjat arbetet med att inventera förskolemiljön med avseende på farliga ämnen enligt ”vägledning för kemikaliesmart förskola”. Verksamheten arbetar även enligt handlingsplanen för kemikaliesmarta förskolor.
- Under planperioden har nivå 1 och 2 genomförts i förskolans kemikaliearbete inom Kemikaliesmart förskola och verksamheten arbetar för att uppnå nivå 3.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning

Fagerstagatan 15
Box 4066
16304 Spånga
Växel 08-50803000
Fax
spanga-tensta@stockholm.se
stockholm.se

Samtliga 32 förskolor har rapporterat att de uppnått nivå 1 under 2017. Under 2018 har samtliga förskolor uppnått nivå 2 och arbetar därefter ständigt med att upprätthålla nivån. Material är utbytt och arbetet fokuserar på att behålla implementerat arbetssätt samt introducera nya medarbetare i

dessa arbetssätt. Arbetet med nivå 3 har påbörjats men ingen verksamhet har uppnått den nivån under planperioden.

- Förskoleverksamheten har rensat bort varor och material som används i arbetet inklusive köket som kan innehålla hälsofarliga kemikalier enligt vägledning från Kemikaliecentrum.
- Säkerställa att regelbunden städning sker genom rutiner med korrekta metoder och kontinuerlig uppföljning av dessa.
- Förvaltningen mäter och redovisar andelen inköpta ekologiska livsmedel under året.
- Vid nybyggnationer eller större ombyggnationer av förskolor ska förvaltningen alltid sträva efter att så många som möjligt ska ha tillgång till tillagningskök.
- Ekologiska livsmedel ska användas i första hand vid samtliga upphandlingar av representation, catering och övriga inköp.

Kvarstående aktiviteter

- Kartlägga förekomsten av PVC-golv i förskolor.
- Genomföra informationsinsatser där förvaltningen kommunicerar det egna kemikaliearbetet både internt och externt.
- Delta i informationsinsatser i syfte att öka kunskapen hos allmänheten om hur miljö- och hälsofarliga ämnen kan undvikas.
- Ansvarig personal för upphandling ska ha genomgått kompetenshöjande utbildning inom kemikalieområdet.
- Utredda om andelen produkter som innehåller spår av farliga ämnen minskar samt att användandet av ekologiska livsmedel ökar.

Sund inomhusmiljö

En god inomhusmiljö har stor betydelse för människors hälsa och komfort. Arbetet för att minska hälsorelaterade riskfaktorer berör bland annat buller, dålig luftkvalitet, inomhustemperatur och höga radonhalter i bostäder och allmänna lokaler. Stadens alla nämnder och styrelser som äger, bygger, förvaltar eller brukar lokaler har ansvar för en sund inomhusmiljö i de egna lokalerna.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning

Fagerstagatan 15
Box 4066
16304 Spånga
Växel 08-50803000
Fax
spanga-tensta@stockholm.se
stockholm.se

Genomförda aktiviteter

- Kontinuerlig uppföljning av aktuella ventilationskontroller (OVK) som utförs av fastighetsägaren.
- Uppnå så god ljus- och ljudmiljö som möjligt vid om- och nybyggnationer.

- Arbetet med att upprätta en god ljudnivå med hjälp av bordskivor med ljuddämpande ytskikt, möbeltassar, bullerdämpande mattor, ljuddämpande väggfärg, takabsorbenter och skärmar är ett pågående arbetet som kommer fortsätta även under kommande planperiod.

Synpunkter och förslag

Utvärderingen av miljöhandlingsplan 2017-2019 visar sammantaget att förvaltningen har genomfört och uppnått flertalet av de i planen fastställda aktiviteterna inom de olika miljömålen. Förvaltningen kan dock konstatera att vissa aktiviteter ligger utanför nämndens rådighet, vilket bidrar till svårigheter i efterföljande redovisning och uppföljning. Inför kommande handlingsplan anser förvaltningen att de områden som nämnden inte har ensam rådighet över inte bör anges som lokala aktiviteter i handlingsplanen. Detta för att förenkla miljöarbetet i verksamheterna och förtydliga vilka aktiviteter som förvaltningen ska inrikta sitt arbete på.

Utvärderingen visar även på utvecklingsmöjligheter inom främst upphandling, avfall och livsmedel. Förvaltningen måste verka för att få in tydliga miljömål redan i kravställningen under upphandlingsprocessen. Det underlättar i uppföljningsarbetet om samtliga upphandlingar som genomförs framgent har tydliga krav gällande målsättningar om att uppnå en god miljö. Därutöver ser förvaltningen ett behov av kompetensutvecklande utbildningar inom miljö- och hållbarhet för att tydligare miljökrav ska kunna implementeras i tidiga skeden.

Brister i arbetet gällande avfall och livsmedel är främst kopplat till platsbrist i lokaler för att kunna källsortera eller sortera ut matavfall. Detta avhjälpas lättast vid ny- och ombyggnationer av förskolor och övriga lokaler. Hantering av livsmedel behöver tydliggöras dels i upphandlingsförfarandet och dels genom tydligare ansvarsfördelning inom förvaltningen.

Sammanfattningsvis ger utvärderingen vid hand att förvaltningens miljöarbete behöver konkretiseras och styras ned till ansvariga enheter på ett tydligare sätt. Kommande handlingsplan behöver därför implementeras på ett tydligare sätt i verksamhetsplanerna och uppföljning bör ske enligt befintlig uppföljningsprocess.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning

Fagerstagatan 15
Box 4066
16304 Spånga
Växel 08-50803000
Fax
spanga-tensta@stockholm.se
stockholm.se

I kommande miljöhandlingsplan behöver de nuvarande miljömålen justeras utifrån de centrala styrdokumenterna som Miljöprogram 2020-2023, Klimathandlingsplan 2020-2023, Kemikalieplan, Minskad spridning av mikroplast och Strategi för biologisk

mångfald. Övergripande aktiviteter från tidigare miljöhandlingsplan och pågående åtgärder kommer att fortsätta över planperioden och säkerställas i kommande handlingsplan.

Arbetsätt och målsättning i kommande handlingsplan behöver tydliggöras inom de identifierade utvecklingsområdena från tidigare handlingsplan. Förvaltningen ser även att arbetet med civilsamhället behöver förstärkas tillsammans med samverkan med övriga berörda förvaltningar inom staden. Miljö- och hållbarhetsarbetet är många gånger gränsöverskridande och nämnden har sällan ensam rådighet över berörda frågor. Utifrån detta behöver kommande handlingsplan förtydliga hur samverkansarbetet kan utvecklas inom fastställda aktiviteter.

Förvaltningen ser även att arbetet med klimatinvesteringar kan utvecklas. Tydliga åtgärder som kopplas till fastställda aktiviteter kan underlätta måluppfyllelsen. En rutin för hur förvaltningen arbetar med klimatinvesteringar och lokala klimatåtgärder bör framgå i kommande handlingsplan.

Fredrik Jurdell
Stadsdelsdirektör

Jonas Eliasson
Avdelningschef

Bilagor

1. Lokal miljöhandlingsplan 2017-2019

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning

Fagerstagatan 15
Box 4066
16304 Spånga
Växel 08-50803000
Fax
spanga-tensta@stockholm.se
stockholm.se

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Fredrik Jurdell, Stadsdelsdirektör	2020-04-15
Jonas Eliasson, Avdelningschef	2020-04-15